

Posvet »Mesto razporočenih v Cerkvi – možnosti, priložnosti, izzivi«

V duhovnem središču sv. Jožefa v Ljubljani je 28. maja 2005 potekal posvet »Mesto razporočenih v Cerkvi – možnosti, priložnosti, izzivi«. Ob zaskrbljujoči statistiki, da v Sloveniji razveže vsak tretji zakon, predstavljajo razporočeni dokaj velik delež družbe, ki zahteva svojo pozornost. Namen posveta je bil osvetliti problematiko razporočenih v slovenskem prostoru, se zazreti v pregled dosedanjih dejavnosti in oblikovati načrte za prihodnje delovanje na tem področju. Na posvetu, ki je bil namenjen tako razporočenim kot tudi predstavnikom Cerkve, so se zvrstili številni predavatelji z zanimivimi prispevki.

Pred dvema letoma se je porodila ideja o ustanovitvi skupine, ki bi združevala razporočene. Svoje mesto v njej bi našli ljudje, ki po razvezi, ko se že omilijo najhujše bolečine, čutijo potrebo po osebni rasti, a se ne morejo vključiti v že obstoječe skupine v okviru Cerkve (skupine za zakonce, za ovdovele...). Oktobra 2003 je takšna skupina, ki si je nadela ime »Srce«, pričela z delovanjem v duhovnem središču sv. Jožefa v Ljubljani. **Pregled dosedanjega delovanja skupine »Srce«** nam je predstavila Helena Reščič, ena glavnih pobudnic ideje o ustanovitvi skupine, ki je tej ideji začela postavljati trdne okvire v sklopu zaključne naloge v Šoli za poslanstvo.

Skupina »Srce« deluje pod duhovnim vodstvom p. Silva Šinkovca in p. Vilija Lovšeta. Člani se srečujejo enkrat mesečno, vsako srečanje pa je posvečeno določeni tematiki, ki se dotika življenja njenih članov. Tudi skupna molitev in sproščeno druženje ob koncu sta pomembna dela vsakega srečanja. Poleg srečanj v duhovnem središču sv. Jožefa skupina enkrat mesečno organizira tudi izlet v gore, kjer se v občudovanju stvarstva pletejo iskreni pogovori in tkejo pristne medčloveške vezi med ljudmi, ki se v svojem življenju srečujejo s podobnimi preizkušnjami. Skupina izdaja tudi svoje glasilo. Vsaka številka je posvečena določeni tematiki, poleg tega pa člani v glasilu najdejo vse informacije v zvezi z delovanjem skupine v dvomesečnem obdobju. V okviru skupine so bile kar trikrat organizirane duhovne vaje za razporočene. Najbolj obiskane so bile tiste ob začetku delovanja skupine, katerih se je udeležilo kar 22 udeležencev. Na zadnje lanskoletno srečanje je skupina »Srce« povabila slovenskega nadškofa g. Alojzija Urana. Prijazno se je odzval vabilu in s svojim razumevanjem za problematiko razporočenih ter s spodbudnimi mislimi dal priznanje skupini in vlil novih moči za njeno nadaljnje delovanje.

V nadaljevanju posveta je pod naslovom **»Kako sprejeti razvezo in živeti naprej«** svojo iskreno izpoved lastne življenjske izkušnje predstavila Vilma Moderc, ena od soustanoviteljic skupine. Njeno razmišljanje se je dotaknilo vsakogar od prisotnih in tudi tistim, ki take izkušnje v življenju niso imeli, pomagalo začutiti stisko osebe, ki se mora po zakonskem brodolomu prečistiti zamere, jeze in strahov ter neprenehoma zaupati v Gospoda.

P. Vili Lovše se je v prispevku **»Pastoralna skrb za razporočene v Cerkvi«** ozrl v papeževe in druge uradne dokumente in izpeljal nekaj praktičnih pastoralnih predlogov.

Pod naslovom »Pastoralna skrb za razporočene v Cerkvi« je spregovoril pokojni papež Janez Pavel II januarja 1997 na plenarni skupščini Papeškega sveta za družino, ki je potekala v Vatikanu. Papež je poudaril, da naj bo to vprašanje v središču pozornosti in skrbi Cerkve in njenih pastirjev. Škofovska sinoda o družini leta 1980 je izdala smernice za pastoralno skrb razporočenih. Papež jo je citiral rekoč: »Cerkev ne more zapustiti tistih, ki so bili prej zakramentalno poročeni in so se še enkrat poročili. Neutrudno si bo prizadevala, da bi jim preskrbela sredstva odrešenja.« Papeški svet je povabil vse duhovnike, naj razporočenim pokažejo, da jih cerkev ljubi, da ni daleč od njih in da trpi zaradi njihovega položaja. Ločeni

so in ostanejo njeni člani, ker so prejeli krst in ohranjajo krščansko vero. Zavzel se je za primerno izobraževanje duhovnikov in vernikov, ki sodelujejo pri delu z družinami. Papeški svet je predlagal, da otroci razporočenih potrebujejo posebno pozornost, še posebej znotraj verouka in kateheze. Pastoralna skrb naj bi bila ponujena tudi tistim, ki se obračajo na cerkveno sodišče za razglasitev ničnosti zakona.

P. Vili Lovše je predstavil tudi sedanje stanje pastoralne skrbi razporočenim v Sloveniji. Cerkev deluje v okviru omenjene problematike preventivno (Šola za zakon, priprava na zakon) ter nudi pomoč, ki jo razporočeni lahko poiščejo v Frančiškanskem družinskem centru, Betaniji, skupini za razporočene »Srce« ter na cerkvenem sodišču.

Številni so predlogi, kako izboljšati sedanje stanje. Lahko bi ustanovili mrežo skupin za razporočene v Sloveniji. Organizirali bi izobraževalne seminarje za diakone in duhovnike, na katerih bi obravnavali vprašanje razporočenih, o teh vprašanjih pa bi razmišljali tudi bogoslovci že v času študija. Duhovnike in celotno skupnost bi bilo potrebno pozvati k občutljivosti pri uporabljanju izrazov in podob o tistih, ki so doživeli zakonski brodolom, saj ima to pomemben vpliv na vzdušje, ki vlada v skupnosti in daje trpečim kristjanom občutek, da so v njej dobrodošli.

Ob koncu je p. Vili Lovše navedel še nekaj mnenj in navodil vplivnih škofov in teologov o skrbi za razporočene v Cerkvi. Redcliffe ugotavlja, da so ločeni izločena skupina v Cerkvi. Nadaljuje: »Naše besede o Kristusu ne bodo imele avtoritete, dokler ne bomo dali avtoritete njihovim izkušnjam, se naučili njihovega jezika in sprejeli njihovih darov.«

»**Kaj lahko slovenske redovnice naredimo za razvezane**« je bil naslov razmišljanja s. Judite Mihelčič. Redovnice k temu vprašanju pristopajo v luči velikonočne skrivnosti, saj gledajo na stisko človeka kot na klic k poglobitvi vere, v katerem se stiskani lahko odpira novemu življenju. S strani slovenskih redovnic vlada zanimanje, odprtost in pripravljenost pomagati razporočenim v cerkvi. Pripravljene so osebno spremljati in biti čuteči sopotnik ženam v najtežjih trenutkih v procesu razveze. Redovnice so pripravljene tudi osebno pristopiti k otrokom, katerih družine so v procesu razveze. Na razpolago so pripravljene dati samostanske prostore, v katerih bi lahko organizirali ustvarjalne delavnice za razporočene in za njihove otroke.

Redovnice želijo pomagati pri razvijanju večje senzibilnosti za vprašanja razporočenih. Želijo se posvetiti globljemu soočenju z življenjsko situacijo razporočenih in se posvetiti iskanju pomembnih odgovorov takrat, ko vztrajanje v zakonski zvezi ni več mogoče. S tem v zvezi je s. Judita Mihelčič predlagala, da bi bila ena od delavnic na letošnjem medredovniškem srečanju posvečena problematiki razporočenih v Cerkvi.

S. Martina Radež je v prispevku »**Sedem palic ali butara**« predstavila poglede na načine povezovanja razporočenih v slovenskem prostoru. S prisposodobno butare, katere palice se ne zlomijo, če so trdno povezane skupaj, je ilustrirala svoje razmišljanje o tem, kako bi se razporočeni povezali, da ne bi bili kot posamezne palice, ki se zlahka zlomijo pod bremenom razveze. Rešitve za povezovanje obstajajo v obliki skupin za samopomoč ter skupin za otroke. Takšne skupine bi ljudem nudile varen prostor, v katerem bi lahko izmenjevali izkušnje, informacije in znanje ter dobili podporo. Skupine bi vodili usposobljeni mentorji, ki bi se srečevali na supervizijah. Takšne skupine naj bi nastale v večjih slovenskih mestih in bile med seboj povezane v okviru organizacije, ki bi poleg povezovalne vloge imela tudi vlogo usposabljanja mentorjev in ustanavljanja novih skupin.

S. Martina Radež je ob koncu z različnih plati osvetlila idejo o ustanovitvi društva za razporočene. Čeprav bi ustanovitev društva prinesla določene prednosti, kot so boljši materialni pogoji za delovanje in stalno članstvo, pa lahko formalna organizacija postane tudi

cokla v tej občutljivi problematiki. Mogoče je rešitev v tem, da neka že obstoječa organizacija razširi svoje področje delovanja tudi na področje razporočenih.

Zanimivo je bilo spoznati društvo, ki se je s podobno problematiko že ukvarjalo in je delovalo v Mariboru v letih 2000 - 2005. »**Izkušnje in program društva Nova pot**« nam je posredovala Martina Majerle. Podelila je dragocene izkušnje v zvezi z delovanjem takšnega društva, ki je prineslo veliko dobrih rezultatov. Prineslo pa je tudi veliko težav. Delovanje društva namreč zahteva veliko vloženega dela, ljudje pa vse prepogosto iščejo hitre rešitve svojih težav, po kratkotrajnem izboljšanju skupino zapustijo in niso pripravljeni sodelovati v smislu aktivnega članstva v društvu.

Posvet se je nadaljeval z razmišljanjem p. Silva Šinkovca z naslovom: »**Organizacija celovite strokovne pomoči razvezanim**«. Poudaril je, da je potrebno stati ob strani ljudem v vseh obdobjih krize: tako v času pred razvezo (ko je potrebno storiti vse, da se zakon reši), v času ločevanja (ko rešitev zakona ni več možna in se razvezani znajdejo v vrtincu sodnih postopkov, dodelitve skrbništva, delitve premoženja; ko se zrahljajo prenekatere prijateljske vezi, ko ljudje prepogosto izgubljajo svojo vero...), pa tudi v času po razvezi (ko se mora posameznik soočiti s svojo resničnostjo in svojimi čustvi jeze, sovraštva, depresije, osamljenosti in občutkom krivde ter osmisliti svojo življenjsko izkušnjo). Celovita pomoč ljudem v vseh obdobjih krize naj bi bila pravna (pomoč pri pravnih postopkih, tudi pri ugotavljanju ničnosti zakona), psihološka (pomoč pri odkrivanju vzrokov ločitve, čustvena podpora), socialna (pomoč pri vzpostavljanju nove socialne mreže, saj je stara po ločitvi največkrat raztrgana; skrb za družabnost), pomoč pri vzgoji otrok ter duhovna pomoč (na tem področju lahko pomaga Cerkev s pastoralnim programom za razporočene). Na koncu je predavatelj zastavil nekaj vprašanj, o katerih bo potrebno razpravljati, med drugim tudi: Kdo bo usposabljal voditelje skupin za samopomoč? Kdo bo koordiniral celovito strokovno pomoč? Ustanoviti društvo za razporočene ali ne?...

Ob koncu posveta spregovoril g. Tone Kompare, *direktor škofijske Karitas v Ljubljani*.(?) Svoj prispevek, ki ga je naslovil »**Nov talent**« je pričel s svetopisemskim odlomkom 7. poglavja pisma apostola Pavla Rimljanom, v katerem je poudaril besede :»Prav tako ste tudi vi, bratje moji, bili po Kristusovem telesu usmrčeni glede na postavo, da bi pripadli nekemu drugemu, namreč njemu, ki je vstal od mrtvih, tako da bi mi obrodili sadove za Boga.« (*Rim 7, 4-5*) G. Kompare je poudaril, da je lastna izkušnja stiske lahko izhodišče, da drugega razumeš v podobnem izkustvu in mu lahko pomagaš. Spodbudil je razporočene, naj na svojo izkušnjo gledajo kot na nov talent, ki si ga sicer niso želeli in si ga niso izbrali, a je pripomogel k njihovi osebni rasti. Sporočil je, da veliko upanja prinaša prihajajoče pastoralno leto 2005/06, ki bo posvečeno oddaljenim in v katerem bo Cerkev storila vse, da bi se razporočeni v Cerkvi ne čutili odrinjeni, pač pa povabljeni.

Posvet se je nadaljeval v razpravo, v kateri so bili vsi prisotni povabljeni, da predstavijo svoje predloge za konkretne korake v pomoči razporočenim.

NEKAJ ZAKLJUČKOV RAZPRAVE, ki je sledila posvetu:

g. Tone Kompare pove, da znotraj Karitasa redno teče supervizija za vse, ki delajo z ljudmi in jim nudijo pomoč.

s. Judita Mihelčič opozarja na to, da je nujno strokovno vodenje skupine. Le če so upoštevana načela vodenja, skupina ne zaide.

s. Magda Burgar svetuje, da se skupina SRCE poveže s tednikom DRUŽINA in skuša preko stalne rubrike objavljati članke s svojega področja.

Serijo člankov bi lahko objavili tudi v glasilu ŽAREK (Slovenska Karitas).

Če je mogoče, naj se skupina SRCE predstavi tudi izven Cerkve.

Do septembra 2005 bi morali vedeti, kam naj se znotraj Cerkve umesti SRCE. Po nadškofovi zamisli naj bi spadali pod Odbor za družino (področje oznanjevanja), g. Kompare pa meni, da bi bilo vstopno mesto Komisija za karitativno dejavnost. Pred nami je leto, namenjeno vsem malim in obrobim in prav zato je sedaj najugodnejši trenutek za vstop.

O posvetu bomo poročali oziroma pisali nadškofu Alojzu Uranu, škofu Andreju Glavanu in p. Silvinu Kranjcu na Brezje.

Redovnice – vsaj uršulinke in noterdamke – želijo sodelovati in bi dolgoročno študijsko usposabljal vsaj kakšno svojo sestro za vodenje skupine razporočenih žena in za osebno svetovanje.

- ker so njihovi samostani ogromni, bi lahko nudile tudi prostor gratis, če prispevek ni mogoč.
- Ob tem bo močnejše tudi molitveno zaledje sester.
- Predstavitev SRCA in problematike razporočenih v Cerkvi na redovniškem dnevu 21. 09. v ŠKG v Šentvidu nad Ljubljano.
- SRCE bi lahko postala mreža skupin za samopomoč organizirana v podobnem smislu kot Anonimni alkoholiki – zdravljanje ljudi z ljudmi – potrebno bi bilo poiskati že obstoječo literaturo glede AA in ostalo ter načrtovati. Gospoda Ramovša bi lahko prosili za mnenje in morda za vzgojo voditeljev (2 leti 1x mesečno). O vzgoji voditeljev bomo razmišljali tudi jezuiti v sklopu DSJ. Morda modul Šole za poslanstvo.
- Vzporedno bi bilo dobro poskrbeti tudi za otroke razporočenih – delavnice in pomoč otrokom, ki so v stiski.
- Preden ustanovimo društvo, bi bilo dobro organizirati mrežo skupin. Stvar naj organsko napreduje. Izkušnje Društva Nova pot so lahko dragocene za bolj preudarno ukrepanje in organsko rast skupin za samopomoč razporočenim.
- v Karitasu obstaja pravna služba in socialne delavke gratis.
- Dolgoročno je potrebno urediti sistemsko pomoč. Potreba je ogromna, če se na leto loči 4500 parov.
- Organizacije, ki že skrbijo za preventivo in pomoč potrebnim v Cerkvi so nepovezane (Betanija, Kana, Karitas). Ali je mogoče združiti moči in sistematizirati. Mislím, da tudi cilji in nameni vseh teh organizacij niso javno in jasno dostopni vsem potrebnim.

V Družinski prilogi – stalna rubrika o razporočenih. Kdo se bo to dogovoril in kdo bo pisal – odgovoren za organizacijo in kontinuiteto prispevkov?

Kako priti še v obče časopise (Delo, Večer, Dnevnik)?

Ustvariti lastno SPLETNO STRAN. Ali kdo izmed razporočenih to obvlada in bi lahko naredil napol gratis? Če ne koga se povabi. Čimprej. Potrebno je sproti informirati o nas, o potrebah, o delu in ustvarjanju. Hkrati pa tudi študirati in organizirati v smeri dolgoročnih ciljev.

Skrbeti za nadaljevanje in rast začete skupine SRCE v DSJ.

Ali lahko sestre organizirajo skupino, ki bi hkrati skrbela še za otroke. 1x mesečno srečanje s poldnevnim programom.

Jezuiti lahko srednjeročno pripravimo izobraževalni seminar o vprašanih in položaju razporočenih za duhovnike in pastoralne sodelavce. Literatura se že lahko zbira. K temu povabim tudi vse člane SRCA – da predlagajo knjige in literaturo, ki se jim zdijo dobre in potrebne ali so jim osebno pomagale.

Natančno naj se prouči kakšne so prednosti in pomanjkljivosti trenutnega sistema Cerkve za pomoč pri zakonskem brodolomu.

Člani skupine SRCE lahko v enem letu zbrali izraze in podobe, ki jih prizadenejo s strani duhovnikov in ostalega občestva. S tem bi počasi pripravljali seminar o občutljivosti pri uporabljanju izrazov v katehezi in pridigah o ločenih. Občutljivosti se je mogoče naučiti. Pri tem največ lahko storimo prav razporočeni, če iskreno odmevamo in povemo, kaj nas rani in prizadene. Najprej med seboj potem pa se dogovorimo kako to povemo navzven, da bo drugim v pomoč. Dobro bi bilo sestaviti priročnih podob – prisodob, ki so občutljive in spoštljive za našo problematiko. Ko v nedeljo kot ločeni poslušamo pridigo si lahko postavimo vprašanje: kaj bi si želel slišati v kontekstu pridige glede na mojo situacijo? S čim lahko povečamo v občestvu sprejemanje ločenih – da bomo dobrodošli?

Potem, ko bo pastoralna skrb za razporočene uradno s strani škofije umeščena v organigram dejavnosti, bi načrtovali tudi prošnjo škofu, da s pisano in govorjeno besedo spodbudi duhovnike in vernike, ki izobrazbi in občutljivosti za področje razporočenih. Prosili bi ga tudi, če v pripravo na zakon lahko vključimo tudi pričevanje razporočenih kot redni del programa te priprave.

V Ljubljani, 19. junija 2005

Marjanca Kos